

รู้จักกับ

EDI

การรับ-ส่งเอกสารทางธุรกิจ

แบบ

อิเล็กทรอนิกส์

วิษณุศุทธิ์ เมาระพงษ์*

ต่อจากฉบับที่แล้ว

>>> ขอบเขตการใช้งานระบบ EDI

ระบบ EDI จะมีประโยชน์มากขึ้นถ้าหากคู่ค้าทางธุรกิจทุกฝ่ายใช้ EDI ในการติดต่อสื่อสารกัน เช่น ในกรณีที่ผู้ส่งออกซึ่งมีการติดต่อกับลูกค้าในต่างประเทศ ผู้ผลิต ธนาคาร บริษัทตัวแทนขนส่ง กรมศุลกากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ หากมีเพียงผู้ส่งออกและผู้ผลิตเท่านั้นที่ใช้ระบบ EDI ในการติดต่อกัน การใช้ EDI ก็ไม่เกิดประโยชน์เต็มที่เนื่องจากผู้ส่งออกยังต้องติดต่อกับองค์กรอื่นๆ โดยการส่งเอกสารตามระบบการค้าแบบเดิมและองค์กรเหล่านั้นก็ต้องบันทึกเอกสารเข้าระบบคอมพิวเตอร์ของตนเองอีกครั้งหนึ่ง แต่ถ้าทุกฝ่ายติดต่อกันโดยใช้ระบบ EDI ผู้ส่งก็จะสามารถนำข้อมูล เข้าระบบคอมพิวเตอร์ของหน่วยงานอื่นได้โดยตรง โดยที่หน่วยงานเหล่านั้นไม่จำเป็นต้องบันทึกข้อมูลที่ได้รับมานี้เข้าระบบคอมพิวเตอร์ของตนเองใหม่อีกครั้ง

กลุ่มผู้ใช้งานระบบ EDI ด้านการค้าระหว่างประเทศหลักๆ จะประกอบไปด้วยองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า/ส่งออกซึ่งสามารถนำระบบ EDI ไปประยุกต์ใช้ได้ตามความจำเป็นและตามลักษณะงานของตน เช่น

บริษัทเทรดสยาม (Trade Siam Company Limited)

กรมศุลกากรได้นำเอาระบบ EDI มาใช้ในการปฏิบัติพิธีการศุลกากร ซึ่งได้กำหนดรูปแบบมาตรฐานของข้อมูลระบบ EDI ที่จัดส่งให้กรมศุลกากรจะต้องเป็นไปตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ คือ UN/EDIFACT โดยมีการสื่อสารแห่งประเทศไทย (กสท.) เป็นผู้ให้บริการในการเชื่อมต่อการรับ-ส่งข้อมูลในระบบ EDI (Gateway) ระหว่างผู้ใช้บริการ EDI เอกชน (VAN: Value Added Network Provider) กับผู้ใช้บริการทั่วไปในประเทศไทยเป็นรายแรกและองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย (ทศท.) เป็นผู้ให้บริการเครือข่ายสาธารณะ

กรมศุลกากร	พิธีการทางศุลกากร (Customs Formality)
ธนาคาร	การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Fond Transfer: EFT)
ธุรกิจขนส่ง	การส่งรายละเอียดของของที่ส่งให้ลูกค้า (Manifest, Bill of Lading, Airway Bill)
ผู้นำเข้า/ส่งออก	กระบวนกรนำเข้าและส่งออก (Letter of Credit, Invoice, Packing List)
การทำเรือ	การควบคุมการไหลเวียนของสินค้าระหว่างท่าเรือและการติดต่อกับผู้ขนส่งสินค้าในประเทศ และระหว่างประเทศ (Bay Plans)
ผู้ค้าส่ง/ผู้ค้าปลีก	กระบวนกรสั่งซื้อและการขาย (Purchase Order Invoice) เป็นต้น

* ที่ปรึกษาโครงการประจำกระทรวง ICT สังกัดสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นอกจากการสื่อสารแห่งประเทศไทย (กสท.) ซึ่งเป็นเป็นผู้ให้บริการในการเชื่อมโยงรับ-ส่งข้อมูลแล้ว คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2538 ให้จัดตั้งองค์การที่บริหารงานแบบเอกชนโดยมีภาครัฐเข้าไปร่วมถือหุ้นบางส่วน จากมติดังกล่าวจึงได้มีการจัดตั้งบริษัท เทรตสยาม (Trade Siam Company Limited) เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2540 โดยมีทุนจดทะเบียน 200 ล้านบาท ประกอบด้วย

ภาครัฐบาล	ภาคเอกชน
● กระทรวงการคลัง	● สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
● กระทรวงคมนาคม	● สมาคมธนาคารแห่งประเทศไทย
● กระทรวงพาณิชย์	● สมาคมผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ (TIFFAA)
● กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม	● สมาคมตัวแทนขนส่งสินค้าทางอากาศ (TAFI)

เตรตสยามจึงเป็นองค์การที่จัดตั้งขึ้นให้เกิดความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพสูงสุดในการให้บริการ EDI กับองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการ EDI แห่งชาติ (EDI Service Provider) ในการเชื่อมโยงรับ-ส่งข้อมูล (Gateway) ระหว่างผู้ให้บริการ EDI เอกชน (VAN: Value Added Network Provider) กับกรมศุลกากรและผู้ให้บริการอื่นๆ ด้วย

ปัจจุบันเตรตสยามเปิดให้บริการอย่างเต็มรูปแบบ โดยเริ่มจากงานพิธีการนำเข้า/ส่งออกของกรมศุลกากร พร้อมทั้งเชื่อมต่อเครือข่ายกับการท่าเรือแห่งประเทศไทย เพื่อให้บริการ EDI ในการส่งบัญชีสินค้าสำหรับเรือ (Manifest) เชื่อมต่อกับบริษัท การบินไทย จำกัด ในการส่งบัญชีสินค้าของสายการบินและเชื่อมต่อกับการให้บริการ EDI ระหว่างประเทศ แผนการรุกในอนาคต ได้แก่ การให้บริการ EDI แก่กระทรวงพาณิชย์ คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (B.O.I) การดำเนินธุรกรรมชำระเงินผ่านธนาคารด้วยระบบ Financial EDI (FED) หรือระบบ EFT (Electronic Fund Transfer) เป็นต้น

ผู้ให้บริการ EDI

ผู้ให้บริการ EDI หรือเรียกว่า EDI VAN (Value Added Network Provider) คือบริษัทที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการรับส่งเอกสารธุรกิจผ่านเครือ-

ข่ายสื่อสาร เพราะเหตุใดจึงต้องใช้บริการจาก “ผู้ให้บริการ EDI” หลายๆ คนอาจสงสัยว่าทำไมผู้รับและผู้ส่ง EDI ติดต่อกันเองโดยตรงไม่ได้หรือ ไม่ต้องไปผ่านคนกลางทำให้เสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ถ้าคุณติดต่อธุรกิจกับบริษัทเดียว คุณอาจจะติดต่อกันโดยตรงโดยไม่ผ่านผู้ให้บริการ EDI แต่ในความเป็นจริงคู่ค้าของคุณมีหลายราย บางบริษัทอาจมีเป็นร้อยรายก็ได้ ถ้าเป็นเช่นนี้ลองนึกดูว่าคุณจะต้องมีอุปกรณ์อะไรบ้างที่ต้องใช้ในการติดต่อโดยตรงกับคู่ค้า ตัวอย่างเช่น

- ต้องมีเครือข่ายสื่อสารของตัวเองที่จะรองรับคู่ค้าที่ติดต่อเข้ามาได้เพียงพอ
- ต้องมีเครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่
- ต้องมีค่าใช้จ่ายในการดูแลเครื่องคอมพิวเตอร์และเครือข่ายสื่อสารสูง
- ต้องมีเจ้าหน้าที่ทางด้านคอมพิวเตอร์ซึ่งมีความชำนาญในเรื่องดังกล่าว

ดังนั้น ผู้ให้บริการ EDI (EDI VAN) จึงถือเสมือนบุรุษไปรษณีย์ผู้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางเพื่อให้บริการรับส่งเอกสารธุรกิจผ่านเครือข่ายสื่อสารแก่ผู้ให้บริการ EDI

บริษัทให้บริการ EDI หรือจำหน่าย EDI ซอฟต์แวร์ ในประเทศไทย

บริษัท เทรตสยาม จำกัด	บริษัท คอมพิวเตอร์ ดาต้า ซิสเต็ม จำกัด
การสื่อสารแห่งประเทศไทย	บริษัท เอ็น.วาย.เค. บริการขนส่ง (ประเทศไทย) จำกัด
บริษัท เอ็กซิมนีท จำกัด	บริษัท EDIสยาม จำกัด
บริษัท ไทยเทรตเนท จำกัด	บริษัท ศรีเอชเอ็นกรุ๊ป จำกัด
บริษัท ทีพีไอ EDI เซอวิสเซส จำกัด	บริษัท WE-WEALTH จำกัด
บริษัท พีเอสควอร์ เนทเวิร์ค จำกัด (PSQ)	บริษัท ล็อกเลย์ อินฟอร์เนชั่น จำกัด
บริษัท เอ็น.วาย.เค.บริการขนส่ง (ประเทศไทย) จำกัด	บริษัท บางกอก เยนเนอร์รัล เอ็กส์เพรส จำกัด
บริษัท เจเนอรัล อิเล็กทรอนิกส์คอมเมอร์ซ เซอวิสเซส จำกัด	

บริการต่างๆ ของผู้ให้บริการ EDI

ผู้ให้บริการ EDI ส่วนใหญ่นอกจากให้บริการ EDI แล้วยังให้บริการเสริมประเภทอื่นด้วย เช่น

- ระบบเครือข่ายสื่อสารข้อมูลประเภทต่างๆ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเลือกใช้บริการได้ตามความต้องการ
- Electronic Mailbox สำหรับใช้ในการจัดเก็บข้อมูลและข้อความประเภทต่างๆ ที่รับและส่งกันระหว่างคู่ค้า เช่น EDI, E-mail เป็นต้น
- Protocol Conversion สำหรับผู้ใช้บริการที่ใช้ Communication Protocol แตกต่างกัน
- Message Standard Conversion ให้บริการแปลงมาตรฐานเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ประเภทต่างๆ เช่น EDI, E-mail, E-Form, Database-file, Spread Sheet File และรูปภาพต่างๆ เป็นต้น
- ซอฟต์แวร์สำเร็จรูปประเภทต่างๆ เช่น ซอฟต์แวร์ EDI (Translation Software), E-Mail และ Communication Software เป็นต้น
- อินเทอร์เน็ต (Internet)
- ออกแบบและพัฒนาระบบงานคอมพิวเตอร์ให้แกภาคธุรกิจต่างๆ
- ให้บริการในด้านการฝึกอบรม
- บริการข้อมูลข่าวสารสำหรับการบริหารและการลงทุน (Investment Information)
- Support Desk ให้คำปรึกษาแนะนำและแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้กับผู้ใช้บริการ
- บริการเสริมประเภทอื่นๆ อีกมากมาย เช่น การจองระวางสินค้า การแปลงเอกสารธุรกิจจากประเภทหนึ่งเป็นอีกประเภทหนึ่ง เช่น EDI to Fax, Fax to EDI, E-Form to EDI, EDI to E-Form, EDI to E-Cheque และ E-Cheque to EDI เป็นต้น

การเข้าสู่ระบบ EDI ของกรมศุลกากร

ผู้นำเข้า-ส่งออก หรือตัวแทนออกของสามารถเข้าสู่ระบบ EDI กับกรมศุลกากรโดยมีทางเลือกอยู่ 3 วิธีด้วยกัน คือ

1. เป็นผู้ใช้ EDI โดยตรง (EDI Direct User) วิธีนี้เหมาะสำหรับผู้นำเข้า/ส่งออกรายใหญ่ ซึ่งมีปริมาณการนำเข้าและ/หรือส่งออกเดือนละไม่ต่ำกว่า 50 ใบขนสินค้าที่มีระบบคอมพิวเตอร์ภายในของตนเองแล้ว ผู้ประกอบการที่เลือกใช้วิธีนี้ จะต้องซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สื่อสารครบชุดพร้อมกับ EDI Software และ Software สำหรับบันทึกข้อมูล Invoice ข้อมูลใบขนสินค้า ฯลฯ โดยจัดหาได้จาก Software House นอกบันทึกข้อมูล EDI ผ่านผู้ให้บริการ EDI รายใด (VAN Provider) ผู้ใช้บริการจะต้องมาจดทะเบียนเป็น EDI User ตามประกาศกรมศุลกากรที่ 12/2541 ก่อนและจะต้องทดสอบการรับ/ส่งข้อมูล EDI กับกรมศุลกากรก่อนที่จะใช้จริง

2. ใช้บริการของ Customs Broker ที่ให้บริการด้วยระบบ EDI โดยผู้นำเข้า/ส่งออกไม่ต้องจัดหาอะไรพิเศษเลย เพียงแต่ติดต่อ Customs Broker หรือตัวแทนออกของที่เป็นสมาชิก EDI และผ่านการทดสอบการรับส่งข้อมูล EDI กับกรมศุลกากรแล้วว่าต้องการใช้ระบบ EDI ในการปฏิบัติพิธีการศุลกากร Customs Broker หรือตัวแทนออกของก็จะเป็นผู้ดำเนินการให้ตามต้องการ เพียงแต่ผู้นำเข้า/ส่งออกจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นค่าบริการให้แก่ Customs Broker หรือตัวแทนออกของตามที่ตกลงกันได้เท่านั้น

3. ใช้บริการของ Service Counter เอกชน Service Counter เอกชนคือ บริษัทเอกชนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการรับ-ส่งข้อมูล EDI แก่ลูกค้ารายย่อยที่ไม่เป็นผู้ใช้ EDI โดยตรง หรือไม่ประสงค์จะใช้บริการ EDI ของ Customs Broker ผู้นำเข้า/ส่งออก ต้องนำ Invoice และเอกสารอื่นๆ มาให้ที่จุด Service Counter เอกชน พนักงาน ณ ที่จุดบริการดังกล่าวก็จะบันทึกข้อมูลจาก Invoice และเอกสารของลูกค้าลงในเครื่องคอมพิวเตอร์แล้วส่งข้อมูล EDI ไปยังกรมศุลกากรโดยผ่านผู้ให้บริการ EDI (VAN) เมื่อเครื่องคอมพิวเตอร์ของกรมศุลกากรตรวจสอบแล้วถูกต้องและแจ้งผลการตรวจมาให้ทราบ Service Counter เอกชนก็จะพิมพ์ใบขนสินค้า ให้แก่ผู้ใช้บริการเพื่อนำไปยื่นต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรต่อไป โดย SERVICE COUNTER เอกชนจะคิดค่าบริการจากผู้ใช้บริการเป็นรายใบขนฯ ตามที่ตกลงกัน

